

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев1 43/2021
08.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Марине Милановић и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгица Бркић адвокат из ..., против туженог „НИС“ АД Нови Сад са седиштем у Новом Саду, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године, у седници већа одржаној 08.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 596/2014 од 25.08.2016. године, тако што се: **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени да тужиоцу на име мање исплаћене зараде за 2011. годину исплати и то:

- за април износ од 2.400,36 динара са законском затезном каматом почев од 10.05.2011. године па до исплате,
- за мај износ од 5.988,69 динара са законском затезном каматом почев од 10.06.2011. године па до исплате,
- за јун износ од 6.129,49 динара са законском затезном каматом почев од 10.07.2011. године па до исплате,
- за јул износ од 6.157,47 динара са законском затезном каматом почев од 10.08.2011. године па до исплате,
- за август износ од 6.157,46 динара са законском затезном каматом почев од 10.09.2011. године па до исплате,
- за септембар износ од 6.157,46 динара са законском затезном каматом почев од 10.10.2011. године па до исплате,
- за октобар износ од 6.157,45 динара са законском затезном каматом почев од 10.11.2011. године па до исплате,
- за новембар износ од 7.850,88 динара са законском затезном каматом почев од 10.12.2011. године па до исплате,
- за децембар износ од 1.625,65 динара са законском затезном каматом почев од 10.01.2012. године па до исплате, све у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде под претњом принудног извршења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 109.580,00 динара, у року од 15 дана под претњом извршења.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 596/2014 од 25.08.2016. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату разлике зараде за период април - децембар 2011. године, за сваки месец посебно са законском затезном каматом почев од 10. у наредном месецу за текући месец. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 9.430,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 596/2014 од 25.08.2016. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, из разлога прописаних одредбом члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је, пресудом Рев2 1118/2017 од 03.11.2017. године, ставом првим изреке прихватио одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године. Ставом другим изреке, преиначене су пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 596/2014 од 25.08.2016. године, тако што је, ставом трећим изреке, усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име разлике зараде за период од априла 2011. године до децембра 2011. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом за сваки месечни износ посебно, почев од последњег дана у наредном месецу за претходни месец до исплате, све ближе означено у наведеном ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 77.865,00 динара са каматом од дана доношења ревизијске одлуке до исплате. Ставом петим изреке, у преосталом делу којим је одбијен тужбени захтев, ревизија је одбијена као неоснована.

Одлуком Уставног суда Уж 7126/21 (Уж-7249/2018) од 03.09.2021. године, усвојена је уставна жалба Привредног друштва „НИС“ а.д. Нови Сад и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 1118/17 од 03.11.2017. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење, из члана 32. став 1. Устава Републике Србије; поништена пресуда Врховног касационог суда Рев2 1118/17 од 03.11.2017. године и одређено да исти суд донесе нову одлуку о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године.

Тужба у овој парници поднета је 25.04.2014. године, а побијана другостепена пресуда донета је после 31.05.2014. године, односно после ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.

55/14), па се у конкретном случају примењују одредбе Закона о парничном поступку – ЗПП који је објављен у „Службеном гласнику РС“, бр. 72/11 и 55/14.

Одредбом члана 404. став 1. ЗПП прописано је да се посебна ревизија може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији, изражену у пресуди Апелационог суда у Нишу Гж1 3454/14 од 22.10.2015. године, коју је ревидент приложио и из које произилази да је истом потврђена пресуда Основног суда у Бору П1 360/13 од 01.07.2014. године, као и број истоветних спорова, Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. ЗПП, да се ревизија тужиоца сматра изузетно дозвољеном ради уједначавања судске праксе.

Из наведених разлога одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог на радном месту ..., а на основу споразума о престанку радног односа од 05.12.2011. године тужиоцу је престао радни однос закључно са 06.12.2011. године. На основу аката о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, између осталог Протоколом о куповини акција Компаније „НИС“ а.д. Нови Сад, закључен је социјални програм 17.06.2008. године између Владе Републике Србије, туженог, репрезентативних синдиката туженог, гранског и републичког, који у одредби члана 9. прописује да се тужени као послодавац обавезује да изврши једнократно и трајно повећање зараде запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходио преузимању „НИС“ а.д., уз обавезу да тако увећане зараде убудуће усклађује са индексом трошкова живота, реалним растом у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвених производа, у периоду важења Програма. Поступак приватизације и преузимања туженог окончан је 11.02.2009. године. Одлуком генералног директора туженог од 30.04.2009. године свим запосленима код туженог, осим менаџерима I и II групе, исплаћен је једнократни додатак на зараду за април 2009. године у висини од 15% вредности основне зараде, утврђени чланом 42. Колективног уговора туженог. Након априла 2009. године тужени није вршио увећање зараде за коефицијент 1 (најједноставнији рад) за 15%. Имајући у виду појединачно обрачунате износе зараде за тужиоца са свим елементима који утичу на зараду, као и увећање од 15% у спорном периоду, тужиоцу је исплаћен нето износ зараде који је нижи од припадајућег за 2011. годину и то за април у износу од 2.400,36 динара, за мај износ од 5.988,69 динара, за јун износ од 6.129,49 динара, за јул износ од 6.157,47 динара, за октобар износ од

6.157,46 динара, за новембар износ од 7.859,88 динара и за децембар износ од 1.625,65 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев неоснован јер Социјални програм нема значај општег акта који се непосредно примењује, пошто не уређује права, обавезе и одговорности запослених, већ представља акт пословне политике којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђењу права запослених за чијим радом је престала потреба.

У овој правној ствари, одлучујући о ревизији против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године Уставни суд је пресудом Уж 7126/21 (Уж 7249/18) од 03.09.2021. године утврдио да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 1118/17 од 03.11.2017. године повређено право подносиоцу уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије, поништена пресуда Врховног касационог суда Рев2 1118/17 од 03.11.2017. године и одређено да исти суд донесе нову одлуку о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3335/16 од 16.11.2016. године.

Поступајући у извршењу одлуке Уставног суда, Врховни касациони суд је поново размотрио све ревизијске разлоге и утврдио да се ревизијом основано указује да су нижестепене пресуде засноване на погрешној примени материјалног права.

Сагласно неспорној чињеници, Социјални програм за НИС АД Нови Сад је закључен на основу Споразума између Владе РС и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, Протокола о основним условима куповине од стране ОАО Гаспром Њефт акција Компаније нафтне индустрије Србија АД Нови Сад, који чине 51% оснивачког капитала, као и Колективног уговора за НИС АД Нови Сад. Потписници акта су у име Владе Републике Србије - Министарство енергетике РС; у име Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживања и производње природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад – председник Управног одбора и генерални директор; репрезентативни синдикати код послодавца и то: Јединствена синдикална организација НИС АД Нови Сад; Јединствена синдикална организација НИС – Нафтагас Нови Сад; репрезентативни синдикати на нивоу РС и гране; Самостални синдикат радника енергетике и петрохемије Србије и Синдикат хемије, неметала, енергетике и рударства – УГС независност.

Социјалним програмом и наведеним актима су уређена права, обавезе и одговорности запослених и послодавца. Ове акте су потписали сви овлашћени представници учесника у њиховом доношењу. На тај начин конституисана је и обавеза послодавца прописана одредбом члана 9. Социјалног програма, која има непосредно правно дејство према свим запосленима. С тога и предметни Социјални програм, у конкретном случају, сагласно обавезама и правима која се њиме конституишу има правну природу уговора у корист трећих лица. Из тог разлога и тужилац, као запослено лице код туженог – послодавца, има непосредно право да захтева испуњење послодавчеве обавезе која је конституисана у корист свих запослених по основу предметног социјалног програма. Јер, такво право тужиоца је утемељено у одредби члана 149. став 1. Закона о облигационим односима.

Правна валидност оваквог става Врховног касационог суда се потврђује и радњама туженог предузетим у циљу испуњења његове обавезе устављене чланом 9. Социјалног програма. Том одредбом је прописано повећање зараде запослених једнократно и трајно. У складу са таквом обавезом тужени је делимично и поступио. Он је за први месец пословања по потписивању социјалног програма наведену обавезу у целости испунио. Из тог разлога, основан је и захтев тужиоца за исплату неизмирене разлике у плати за преостали период важења Социјалног програма до 31.12.2012. године. Зато је у том делу тужбени захтев основан. Зато су преиначене нижестепене пресуде и тужиоцу досуђен утужени износ разлике у заради до 31.12.2011. године.

Ово је одлучено из разлога што је Врховни касациони суд поступајући у складу са одлуком Уставног суда прихватио становиште да социјални програм нема карактер општег акта. Међутим, упркос тој чињеници, Врховни касациони суд је оценио да социјални програм има правну природу уговора у корист трећег лица. Из тог разлога тужилац је овлашћен да по основу закљученог социјалног програма непосредно захтева и оствари сва права која су му њиме призната. У том контексту цењена је и чињеница да је тужени као уговорна страна неспорно прихватио обавезу из социјалног програма. То се потврђује његовим понашењем исказаним у делимичном испуњењу обавезе која му је по том основу конституисана. Зато нема сумње да је тужени свестан преузете обавезе по социјалном програму предузео и непосредну радњу извршења права установљеног у корист свих запослених тако што је извршио исплату уговореног износа зараде свим запосленима за период од једног месеца у односу на почетак примене социјалног програма.

Следом реченог, а на темељу одредбе члана 277. став 1. ЗОО тужилац има право и на исплату законске затезне камате на досуђене месечне износе почев од њихове доспелости до коначне исплате.

Одлука о трошковима је донета на основу члана 153, 154. и 165. ЗПП, па су тужиоцу признати трошкови на име састава тужбе у износу од 6.000,00 динара, два образложена поднеска у износу од 12.000,00 динара, за заступање на три одржана рочишта у износу од 22.500,00 динара, за заступање на два одложена рочишта у износу од 9.000,00 динара, трошкови вештачења у износу од 8.000,00 динара, за састав жалбе у износу од 12.000,00 динара и ревизије у износу од 18.000,00 динара, таксе на тужбу у износу од 2.860,00 динара, првостепену пресуду, жалбу и другостепену пресуду у износима од по 3.845,00 динара, ревизију и ревизијску одлуку у износима од по 7.685,51,00 динара, што укупно износи 109.580,00 динара.

То су разлози због којих је на темељу одредбе члана 414. и 416. ЗПП одлучено као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**